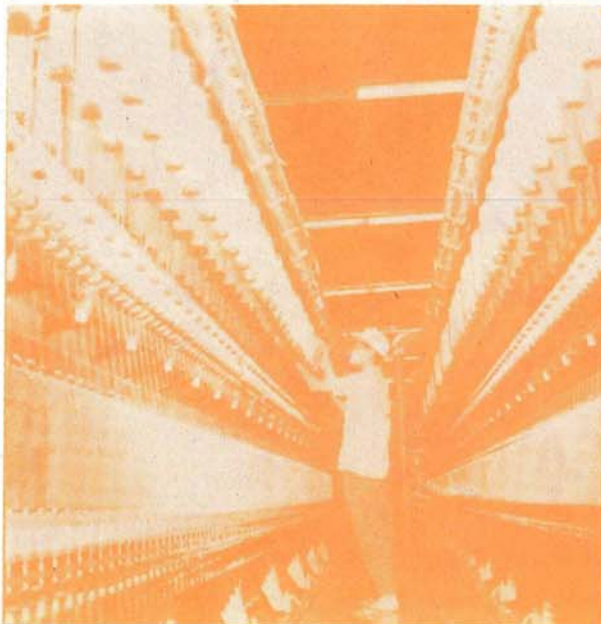

QUỸ ĐẦU TƯ HỖ TRỢ CỔ PHẦN HOÁ VÀ PHÁT TRIỂN THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN

Thạc sĩ BÙI KIM YẾN

Quỹ đầu tư là một tổ chức đầu tư chuyên nghiệp do các nhà đầu tư cùng góp vốn. Từ những khoản tiền tiết kiệm, nhân rồi phân tán trong dân chúng được tập trung lại thành các nguồn vốn lớn cho các nhà chuyên nghiệp sử dụng trong lĩnh vực đầu tư kiếm lời và phân chia cổ tức cho các cổ đông góp vốn. Các khoản tiền tiết kiệm này thay vì được các nhà đầu tư đưa cho môi giới chứng khoán để trực tiếp mua chứng khoán trên thị trường thì lại được góp vào quỹ đầu tư để thực hiện việc đầu tư tập thể. Tính ưu việt của việc đầu tư tập thể ở chỗ nó có khả năng quản lý và phát huy hiệu quả vốn đầu tư tốt hơn nhiều so với đầu tư riêng lẻ, bởi vì khả năng chuyên môn phân tích thị trường, đầu tư đa dạng hoá, làm

giảm thiểu và phân tán rủi ro

Quỹ đầu tư được quản lý bởi Công ty quản lý quỹ hay còn gọi là Công ty đầu tư. Một công ty đầu tư có thể thành lập và quản lý một hoặc nhiều quỹ đầu tư.

Công ty đầu tư là một dạng doanh nghiệp thuộc loại công ty cổ phần, nó phát hành và bán cổ phiếu để lấy vốn hoạt động.

Cổ phiếu quỹ đầu tư còn gọi là chứng chỉ quỹ đầu tư, thông thường có mệnh giá rất nhỏ để thu hút toàn bộ các khoản tiền rất bé nhỏ trong xã hội gây nên một phong trào "Tiểu đầu tư"

Phong trào này phát triển mạnh mẽ ở các quốc gia công nghiệp phát triển như Mỹ, Nhật, Anh. Ở Thái Lan hiện nay có trên 70 quỹ đầu tư, ở Anh quốc có gần 100 quỹ... Ở Nhật Bản, phong trào quỹ đầu tư được thành lập từ trước đại chiến thứ 2. Có tới gần 2 triệu người là chủ sở hữu cổ phiếu quỹ đầu tư và hiện nay phát triển rất mạnh, có không dưới 10 triệu người có cổ phiếu quỹ đầu tư. Theo Nghị định 48 ở nước ta, chứng chỉ quỹ đầu tư có mệnh giá thống nhất là 10.000 đồng.

Công ty đầu tư là một loại doanh nghiệp đặc biệt, nó không dùng vốn của mình để mua máy móc, thiết bị, các yếu tố sản xuất khác để tiến hành các hoạt động sản xuất kinh doanh, mà dùng vốn để đầu tư dài hạn, qua góp vốn liên doanh, mua cổ phần hoặc các loại chứng khoán khác với mục đích thu lợi nhuận. Như vậy hoạt động của công ty đầu tư là kinh doanh vốn bao gồm cả đầu tư trực tiếp và đầu tư gián tiếp.

Đầu tư trực tiếp là việc các công ty đầu tư dùng vốn của mình để thâm nhập trực tiếp vào các công ty, các dự án bằng cách góp vốn cổ phần, mua cổ phiếu phát hành lần đầu, với tư cách là cổ đông sáng lập như các sáng lập viên khác.

Đầu tư gián tiếp là việc các công ty đầu tư dùng vốn của mình tham gia vào thị trường chứng khoán, với tư cách của một nhà kinh doanh chứng khoán mua đi bán lại các chứng khoán, nhằm hưởng chênh lệch giá hay nhận cổ tức từ các công ty.

Hiện nay ở Việt Nam đã có một số công ty đầu tư tư nhân nước ngoài và đầu tư chủ yếu vào các dự án đầu tư có vốn nước ngoài ở Việt Nam. Việt Nam cũng đã thành lập Quỹ đầu tư phát triển đô thị TP. Hồ Chí Minh. Quỹ này tự điều hành và nguồn vốn chủ yếu là từ ngân sách nhà nước. Vương quốc Anh cũng dự kiến thành lập Quỹ đầu tư Prudential tại Hà Nội nhằm hỗ trợ cho thị trường chứng khoán và quá trình cổ phần hoá tại Việt Nam.

Các công ty, quỹ đầu tư nước ngoài đang hoạt động tại nước ta :

Tên công ty	Quỹ đầu tư do công ty quản lý
Indochina Asset Management	Beta Mekong Fund Beta Vietnam Fund
Vietnam Vest	Lazard Vietnam Fund
Vietnam Fund Management	Vietnam Fund
Templeton Investment Management	Templeton Vietnam Opportunities Fund
Dragon Capital	Vietnam Enterprise Investment Fund
Frontier Fund Management	Vietnam Frontier Fund
KV Management Pte. Ltd.	The Vietnam Investment Fund

Nguồn: Peregrine Securities (UK) Ltd.

Với sự ra đời và hoạt động của mình, các công ty đầu tư trong nước sẽ góp phần giải quyết một số vướng mắc sau:

- Người dân Việt Nam chưa có kinh nghiệm trong việc đầu tư vào cổ phiếu và cũng chưa biết cách thức đầu tư như thế nào để tránh rủi ro đồng thời bảo toàn và sinh lợi cho đồng vốn của mình.

- Các công ty cổ phần chưa có chế độ công khai thông tin nên khó có thể rao bán cổ phần rộng rãi trong công chúng.

Các quỹ đầu tư với kinh nghiệm và chuyên môn của mình sẽ là chiếc cầu nối giữa cung cầu chứng khoán, góp phần thúc đẩy thị trường chứng khoán phát triển qua việc tăng cường việc cung cấp hàng hoá chứng khoán đồng thời giúp các nhà đầu tư làm quen với thị trường chứng khoán, biến các đồng tiền nhàn rỗi thành những nguồn vốn đầu tư ích nước lợi nhà.

Ngoài ra, sự có mặt của các quỹ đầu tư trên thị trường chứng khoán cũng tham gia xác định giá trị thị trường của doanh nghiệp. Bởi vì với khả năng chuyên môn việc đầu tư một cách hiệu quả sẽ mặc nhiên xác định mức độ tín nhiệm của các chủ thể phát hành chứng khoán.

Một trong những phương cách đầu tư là đầu tư trực tiếp vào các công ty cổ phần với tư cách là sáng lập viên, tham gia kiểm soát và điều hành công ty sẽ giúp công ty làm ăn có hiệu quả hơn.

Theo các qui định hiện hành của Việt Nam, công ty đầu tư còn gọi là công ty quản lý quỹ, hoạt động quản lý quỹ đầu tư chứng khoán phải có giấy phép hoạt động do Ủy ban Chứng khoán Nhà nước cấp và chỉ được phép kinh doanh theo giấy phép. Ngoài ra, các tổ chức kinh doanh chứng khoán nước ngoài muốn hoạt động quản lý quỹ đầu tư chứng khoán phải thành lập công ty liên doanh với đối tác Việt Nam theo giấy phép do Ủy ban Chứng khoán Nhà nước cấp.

Công ty xin phép hoạt động quản lý quỹ phải đáp ứng các yêu cầu như sau :

- Là công ty cổ phần, công ty trách nhiệm hữu hạn được thành lập theo pháp luật Việt Nam, có mức vốn pháp định là 5 tỷ đồng.

- Có đội ngũ nhân viên nghiệp vụ được đào tạo về nghiệp vụ chứng khoán.

- Có cơ sở vật chất kỹ thuật đảm bảo phục vụ hoạt động quản lý quỹ.

- Đối với công ty liên doanh quản lý quỹ, ngoài các điều kiện trên, bên nước ngoài tham gia liên doanh phải là các tổ chức kinh doanh chứng khoán đang hoạt động hợp pháp tại nước nơi đặt trụ sở chính của các tổ chức này.

Quỹ đầu tư là một định chế tài chính trung gian thuộc loại hình tổ chức tín dụng phi ngân hàng, được điều chỉnh theo Luật các tổ chức tín dụng và Nghị định về chứng khoán và thị trường chứng khoán. Theo luật này, loại hình tổ chức tín dụng phi ngân hàng được thực hiện một

số hoạt động ngân hàng, nhưng không được nhận tiền gửi không kỳ hạn, không làm dịch vụ thanh toán. Nói cách khác, quỹ đầu tư chỉ có chức năng đầu tư chứng khoán chứ không có thêm chức năng nghiệp vụ ngân quỹ hoặc cung cấp tín dụng như dạng Ngân hàng đầu tư, Công ty tài chính hoặc Quỹ tín dụng.

Các cổ đông mua cổ phần của quỹ là người chủ sở hữu quỹ đầu tư. Các cổ đông bao gồm: các cá nhân và các tổ chức kinh tế có tư cách pháp nhân và các tổ chức xã hội được pháp luật công nhận.

Công ty quản lý quỹ chỉ được đầu tư vốn của Quỹ vào chứng khoán hoặc vào tài sản khác phù hợp với điều lệ quỹ và qui định của pháp luật.

Công ty quản lý quỹ không được phép dùng vốn và tài sản của một quỹ để đầu tư quá 15% tổng giá trị chứng khoán đang lưu hành của một tổ chức phát hành, và không được đầu tư quá 10% tổng giá trị tài sản của một quỹ vào chứng khoán đang lưu hành của một tổ chức phát hành.

Công ty quản lý quỹ không được phép dùng vốn và tài sản của các quỹ do mình quản lý mua quá 49% tổng giá trị chứng khoán đang lưu hành của một tổ chức phát hành hoặc một công ty không niêm yết.

Công ty quản lý quỹ không được phép dùng vốn và tài sản của quỹ để cho vay và bảo lãnh cho bất kỳ khoản vay nào, và không được phép vay để tài trợ cho hoạt động của quỹ, trừ trường hợp vay ngắn hạn để trang trải các chi phí cần thiết.

Công ty quản lý quỹ không được phép dùng vốn và tài sản của một quỹ để đầu tư trực tiếp vào bất động sản quá 10% giá trị tài sản quỹ.

Công ty quản lý quỹ không được phép dùng vốn và tài sản của một quỹ để đầu tư quá 10% vốn cổ phần của một công ty không niêm yết, và không được đầu tư quá 5% tổng giá trị tài sản của một quỹ vào một công ty không niêm yết.

Công ty quản lý quỹ không được phép đầu tư quá 30% tổng giá trị tài sản quỹ vào các công ty trong cùng một tập đoàn hay một nhóm công ty có quan hệ sở hữu lẫn nhau.

Phương thức đầu tư của các công ty quản lý quỹ là đa dạng hoá các danh mục đầu tư. Việc chọn và điều hành danh mục đầu tư này chính là điểm ưu việt của loại hình công ty đầu tư. Do đây là nhiệm vụ duy nhất của công ty nên công ty có đội ngũ chuyên viên có trình độ và có điều kiện nghiên cứu tình hình kinh tế, phân tích thị trường và hoạt động của các công ty hơn hẳn những tổ chức và cá nhân khác.

Quỹ đầu tư sẽ dùng tiền huy động được do bán cổ phần của quỹ cho các cổ đông để đầu tư vào các loại chứng khoán trên thị trường, trong đó cổ phiếu ưu việt của loại hình được chú trọng quan tâm. Với vai trò rất tích cực trong việc nối kết những nguồn cung và cầu chứng khoán, quỹ đầu tư đã trở thành một động lực thúc đẩy quá trình cổ phần hoá các doanh nghiệp nhà nước. Nó thực hiện các vai trò quan trọng trong tiến trình cổ phần hoá như :

- Qua việc chọn các doanh nghiệp được cổ phần hoá đang hoạt động có hiệu quả, khả năng sinh lời cao để mua cổ phần, quỹ đầu tư đã thực hiện chức năng thẩm định giá trị doanh nghiệp.

- Thông thường quỹ đầu tư mua cổ phần với số lượng lớn giúp các doanh nghiệp mau chóng phân phối hết số cổ phần dự kiến phát hành, huy động được những khoản vốn cần thiết để thực hiện thành công quá trình cổ phần hoá doanh nghiệp.

Tuy nhiên, khi thị trường chứng khoán gặp khủng hoảng hoặc nền kinh tế có những biến chuyển lớn lao, quỹ đầu tư và cả công ty quản lý quỹ cũng như các tổ chức kinh tế khác, cũng sẽ bị ảnh hưởng. Nhưng rõ ràng nếu có bị thiệt hại thì thiệt hại của quỹ đầu tư sẽ thấp hơn những đầu tư cá nhân do tính đa dạng hoá, cân trọng và chuyên môn của nó ■